

مقاله

ارزیابی وضعیت کشت

خشخاش و تولید تریاک در

جنوب شرق آسیا

(سال ۲۰۱۰ میلادی)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

برگردان: محمدرضا نبوتی

مقدمه:

اگرچه ارزیابی‌های به‌عمل آمده در جنوب شرق آسیا حاکی از تداوم افزایش کشت خشخاش در این منطقه است، اما با این وجود حجم تولید تریاک در این منطقه به مراتب کمتر از رقم ثبت شده در اواسط دهه ۱۹۹۰ است. به‌رغم تدابیر اتخاذ شده و همچنین امحاء مزارع کشت خشخاش توسط دولت‌های منطقه، میزان تولید بالقوه تریاک در جنوب شرق آسیا در سال ۲۰۱۰ میلادی در مقایسه با سال گذشته با ۷۵ درصد رشد همراه بوده است. طبق گزارش‌های موجود، افزایش سطح اراضی زیر کشت و ازدیاد محصول مهم‌ترین عامل افزایش تولید تریاک در منطقه به‌شمار می‌آید.

به‌علاوه، بی‌ثباتی، فقر و همزمان افزایش قیمت تریاک از جمله مهم‌ترین علل ترغیب کشاورزان به کشت گیاهان مخدر محسوب می‌شود. اوضاع نابسامان اقتصادی در جهان در یک‌سال گذشته شرایط را برای کشاورزان خشخاش‌کار بسیار سخت و طاقت‌فرسا کرده است.

نگاه آماری

ارزیابی وضعیت تولید تریاک در جنوب شرق آسیا در سال ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰ میلادی

عنوان	سال ۲۰۰۹	سال ۲۰۱۰	میزان تغییر
کشت خشخاش (هکتار)	۲۳۸۱۱	۴۱۳۸۹	+ ۲۲٪
لائوس	۱۹۰۰	۳۰۰۰	+ ۵۸٪
تایلند	۲۱۱	۲۸۹	+ ۳۷٪
میانمار	۳۱۷۰۰	۲۸۱۰۰	+ ۲۰٪
لائوس	۶	۶	٪۰
تایلند	۱۵/۶	۱۵/۶	٪۰
میانمار	۱۰/۴	۱۵/۲	+ ۴۶٪
میزان بالقوه تولید تریاک (تن)	۲۲۵	۶۰۲	+ ۷۵٪
لائوس	۱۱	۱۸	+ ۵۸٪
تایلند	۳	۵	+ ۶۶٪
میانمار	۲۲۰	۵۸۰	+ ۲۶۰٪
میزان اراضی امحاء شده (هکتار)	۴۹۳۹	۹۱۳۵	+ ۸۵٪
لائوس	۶۵۱	۵۷۹	- ۱۱٪
تایلند	۲۰۱	۲۷۸	+ ۳۸٪
میانمار	۳۰۸۷	۸۲۶۸	+ ۱۰۲٪
لائوس	۱۳۲۷	۱۶۷۰	+ ۲۶٪
تایلند	موجود نیست	۲۷۰۰	-
میانمار	۳۱۷	۴۰۵	+ ۲۸٪
ارزش مجموع تریاک تولید شده (دلار)	۱۱۹ میلیون	۲۱۹ میلیون	+ ۸۲٪
لائوس	۱۵/۱ میلیون	۲۰ میلیون	+ ۹۹٪
تایلند	موجود نیست	۱۲ میلیون	-
میانمار	۱۰۵ میلیون	۱۷۷ میلیون	+ ۶۹٪

کشت خشخاش

طی دهه اخیر، دفتر مقابله با موادمخدر و جرم سازمان ملل متحد به منظور ارزیابی وضعیت کشت خشخاش و تولید تریاک در جنوب شرق آسیا همکاری‌های منسجمی را با دولت‌های میانمار و لائوس داشته است. گفتنی است که تایلند دارای سیستم نظارتی جداگانه‌ای به منظور ارزیابی وضعیت کشت خشخاش است. در گزارش حاضر، نتایج حاصل از ارزیابی وضعیت کشت خشخاش و تولید تریاک در

سه کشور یاد شده به طور خلاصه ذکر شده است. بیشترین میزان کشت خشخاش در منطقه در کشورهای تایلند، میانمار و لائوس گزارش شده است. براساس جدول فوق، سطح اراضی زیر کشت خشخاش در این کشورها در سال ۲۰۱۰ میلادی حدود ۴۱۳۸۹ هکتار برآورد شده که این مقدار در مقایسه با سال ۲۰۰۹ میلادی با ۲۲ رشد همراه بوده است. در سال ۲۰۱۰ میلادی میزان کشت خشخاش در ویتنام بسیار ناچیز گزارش شده است.

تولید تریاک در میانمار در سال ۲۰۱۰ میلادی نسبت به سال قبل از آن حدود ۷۶ درصد رشد داشته است. همان طور که اشاره شد، این افزایش به طور اساسی ناشی از افزایش سطح اراضی زیر کشت و هم زمان افزایش تولید تریاک در هر هکتار است. بالعکس، میزان تولید تریاک در افغانستان در سال ۲۰۱۰ میلادی به دلیل شیوع آفت و کاهش تولید تریاک در هر هکتار با کاهش ۵۰ درصدی همراه بود. سهم میانمار از مجموع تولید جهانی تریاک در سال ۲۰۱۰ حدود ۱۶ درصد بود در حالی که این مقدار در سال ۲۰۰۹ کمتر از ۵ درصد گزارش شده است.

قیمت تریاک

روی هم رفته، قیمت تریاک در جنوب شرق آسیا در طول سال های اخیر با افزایش توأم بوده است. با این وجود، قیمت این ماده مخدر در کشورهای مختلف متفاوت گزارش شده است. در سال ۲۰۱۰ میلادی میانگین قیمت یک کیلوگرم تریاک در تایلند حدود ۲۷۰۰ دلار بوده است، در حالی که در میانمار و لائوس به ترتیب حدود ۳۰۵ دلار و ۱۶۷۰ دلار خرید و فروش شده است. کاهش عرضه تریاک در لائوس و تایلند یکی از دلایل بالا بودن قیمت این ماده مخدر در آن کشورها محسوب می شود. کشت خشخاش در برخی مناطق به طور کامل امحاء شده یا بسیار اندک است در حالی که تقاضا در آن کشورها همچنان وجود دارد و لذا این امر خود عاملی برای افزایش قیمت از سوی قاچاقچیان است. به طور کلی روند قیمت تریاک رو به افزایش است و به عنوان مثال قیمت این ماده مخدر در میانمار از ۲۶۱ دلار در سال ۲۰۰۷ میلادی به ۳۰۵ دلار در سال ۲۰۱۰ رسیده است.

وضعیت مصرف

متاسفانه آمار مدونی در خصوص تعداد معتادان بهبود یافته، معتادان جدید یا تعداد موارد عود اعتیاد در لائوس موجود نیست، لیکن براساس اعلام رسمی دولت این کشور، تعداد معتادان موادمخدر در لائوس در سال ۲۰۱۰ میلادی رقمی بین ۱۲۰۰۰ لغایت ۱۵۰۰۰ نفر تخمین زده شده است. نرخ شیوع اعتیاد در میانمار به ویژه در مناطق روستایی در حال افزایش است، اما با این وجود ارقام رسمی در خصوص تعداد معتادان حاکی از محدود بودن معضل اعتیاد در این کشور است. تریاک عمده ترین ماده مخدر مصرفی در میانمار به شمار می آید. طبق برآوردهای به عمل آمده، متوسط نرخ شیوع اعتیاد به تریاک، هروئین و محرک هایی از نوع آمفتامین در میان افراد گروه سنی ۱۵ سال به بالا در میانمار به ترتیب ۰/۸ درصد، ۰/۱۸ درصد و ۰/۲۵ درصد تخمین زده می شود.

منبع: دفتر مقابله با موادمخدر و جرم سازمان ملل

طی سال های اخیر میزان کشت خشخاش در تایلند، میانمار و لائوس با افت بسیار شدید همراه بود. طبق آمار دفتر مقابله با موادمخدر و جرم سازمان ملل متحد، سطح اراضی زیر کشت خشخاش در سه کشور یاد شده از ۱۵۷۹۰۰ هکتار در سال ۱۹۹۸ به حدود ۲۴۱۵۷ هکتار در سال ۲۰۰۶ میلادی کاهش یافت. با این وجود، از سال ۲۰۰۶ میلادی تاکنون میزان کشت خشخاش در میانمار رو به افزایش بوده است. میزان کشت این ماده مخدر در تایلند و لائوس نیز طی چهار سال اخیر، گاهی با نوسانات فراوان روبه رو بوده است. روی هم رفته، سطح اراضی زیر کشت خشخاش در منطقه از سال ۲۰۰۶ میلادی تاکنون دو برابر افزایش داشته است.

میانمار بزرگ ترین کشور تولید کننده تریاک در منطقه آسیای جنوب شرقی به شمار می آید. سطح اراضی زیر کشت در این کشور طی سال های ۱۹۹۸ لغایت ۲۰۰۶ میلادی با ۸۳ درصد کاهش به رقمی حدود ۲۱۵۰۰ هکتار رسید. همچنین میزان کشت خشخاش در میانمار طی مدت مشابه از ۲۶۸۰۰ هکتار در سال ۱۹۹۸ به کمتر از ۱۸۰۰ هکتار تنزل داشت. گفتنی است که سطح اراضی زیر کشت در تایلند نیز از ۱۴۸۶ هکتار در سال ۱۹۹۸ به حدود ۲۸۹ هکتار در سال ۲۰۱۰ میلادی کاهش داشته است. همان طور که اشاره شده، در حال حاضر میانمار بزرگ ترین تولید کننده تریاک در منطقه محسوب می شود. به طور کلی افغانستان و میانمار به ترتیب بزرگ ترین کشورهای تولید کننده تریاک در جهان به شمار می آیند. در سال ۲۰۱۰ میلادی حدود ۲۳ درصد از مجموع سطح اراضی زیر کشت خشخاش در جهان در میانمار صورت گرفت. در این میان سهم لائوس کمتر از ۲ درصد از مجموع سطح اراضی زیر کشت خشخاش در جهان بوده است.

طبق ارزیابی های به عمل آمده، در سال ۲۰۱۰ میلادی حدود ۶۳۰۰ لغایت ۱۳۳۰۰ خانوار در لائوس در زمینه کشت خشخاش فعالیت داشته اند و این در حالی است که متوسط خانوارهای درگیر در امر کشت خشخاش در میانمار حدود ۲۲۴۰۰ خانوار تخمین زده می شود.

تولید تریاک

کشت خشخاش در کشورهای منطقه آسیای جنوب شرقی به طور عمده در شیب های تند و بر فراز تپه ها صورت می گیرد و به طور طبیعی این گونه اراضی کشاورزی از خاک مرغوب و تجهیزات آبیاری بی بهره اند. بالعکس، عمده زمین های کشاورزی در افغانستان به صورت مسطح و دارای خاک به نسبت مرغوب هستند. از این رو، میزان تولید تریاک در کشورهای آسیای جنوب شرقی به مراتب کمتر از افغانستان است. در سال ۲۰۱۰ میلادی، متوسط تولید تریاک در هر هکتار در لائوس معادل ۶ کیلوگرم، در میانمار معادل ۱۵/۲ کیلوگرم و در تایلند معادل ۱۵/۶ کیلوگرم گزارش شده است. با این احتساب، میزان بالقوه تولید تریاک در این منطقه در سال ۲۰۱۰ حدود ۶۰۳ هکتار برآورد می شود که البته این رقم در مقایسه با سال ۱۹۹۸ میلادی (۱۴۳۵ تن) با ۵۸ درصد کاهش همراه بوده است.